

НЕБЕ, ПО-НЕЖНО ОТ КОПРИНА...

Жанина Драгостинова¹

София – Виена

Най-горещият юни от 150 години насам – това съобщават вестниците за юни 2017 г. Намирам се в Струнян, Словения. Жежко е дори край морето. Скрила съм се в сянката на два кипариса, поглеждам нагоре и виждам... „небето като от коприна – това е моята родина...“ Стихчето автоматично се появява в главата ми. Дори не съм го търсила из спомените си, то е там, готово веднага да изскочи, когато пред очите ми се мерне синьо небе. Да, небето е по-нежно от коприна, но това не е моята Родина.

Израснала съм с това стихотворение, от сън да ме бутнат, ще го кажа. От детството ми е внушено, че всичко, което е родно, е хубаво; че всичко хубаво е родно; и че всичко родно задължително трябва да се обича. Уравнение с три известни. Светът не е създаден за въпроси, щом от детството знаеш отговорите.

При така поставените условия разделите с родината трябваше да бъдат трагични, изпълнени със сърцераздирателност. И действително бяха такива. Защото, както почти всичките ми връстници, и аз исках да видя, пипна, усетя, вкуся, чуя чужбината. Обаче това не означаваше ли, че изневерявам на родното, което по дефиниция беше най-хубавото?

Първото ми по-дълго отсъствие беше свързано с работа в Берлин. В ония дни *родината се състоеше в глас по телефона*. На роднините, на приятелите, на колегите. Границата беше самият телефон, който алчно поглъщаше марки и пфениги, още и още, за да се довърши започнатото изречение. Често то оставаше до средата и човекът от родината или пък

---

¹ Жанина Драгостинова е родена на 8. март 1962 г. във Варна. Живее между София и Виена. Завършила е немска филология, както и кинознание (семестриално) в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. През годините работи като журналист в „1000 дни“, „Новинар“, „Стандарт“ и БТА – Паралели и като сътрудник в Българския културен институт в Берлин (1999–2001). Автор е на две книги: „Твоята история. 52 седмици от началото на 21 век“ („Ciela“, 2004) и „Моята история. Де е България“ („Colibri“, 2006). В момента работи като преводач от немски език на свободна практика и сътрудник на списанията L’Europeo и Biograph.

аз в чужбината трябваше сами да си го довършим, за да схванем смисъла. Обикновено схващаме грешния смисъл. Отношенията *родина – чужбина* се свеждаха да създаване и отстраняване на недоразумения поради скъпите телефонни разговори.

После дойде времето на *скайп общуването*. Тогава с различни преводачески и журналистически стипендии се задържах по-дълго в чужбина. Преживяното разказвах в дълги вечерни скайп-разговори. Или изнасях компютъра до прозореца, за да може камерата да обхване късче от чужбината. Разбира се, тя беше чиста, подредена, с грижовно отглеждани цветя, а пък дъждът рядко мокреше. Но пък родината пак си оставаше най-хубавата, защото само на роден език и пред роднини можеш да превърна чужбината в разказ и те да се учудят или трогнат от него. А нещо не го ли разкажеш и не получиш ли полагащото му се възхищение, все едно не се е случило. Скайпът обезсмисли срещите за размисли след завръщането, тъй като всичко вече беше разказано. Докато при телефона родина и чужбина се редуваха, при скайпа те съществуваха едновременно. Скайпът улесни сравняването: да, тук, където съм (в чужбина) всичко е прекрасно, обаче там, където не съм (в родината) е ... родно и някак си по-уютно дори в мизерията си, мога да разчитам на помощ от когото и да е и за каквото и да е... Чувствата се омесваха. Много добре ми беше в чужбина, но вътрешно копнеех да се върна в родината, обаче доближеше ли часът на връщането, изпадах в депресия, че трябва да си стегна куфара и съществото ми неистово искаше да удължи престоя още малко. И обратно: никак не ми се тръгваше за чужбина, изпитвах страх от неизвестното, от непознатите, но пък трепетно чаках да се кача на самолета, който ще пори небето в посока към чужбината.

През 90-те години на XX век и първото десетилетие на XXI-ви бях подвластна и на друго клише – това за т.нар. *българска уникалност*. *Нашите вицове – най-смешни, нашите гозби най-вкусни, нашите танци – най-кръшни*. Когато човек попадне в международни общности, без да ще разбира, че тараторът е просто една „студена супа“ като много други по света, че шкембе освен у нас ядат и в Испания, и във Франция, че вицове за мутри си разказват и поляците например и т.н., и т.н. Естествено, има ги и специфичните особености, но сякаш много повече

се учудвах на това, колко си приличаме, а не на това, колко се различаваме. Възпитанието ми беше построено върху различията: аз (родното) е хубаво, останалото (чуждото) не толкова. Опитът обаче показваше друго – родното и чуждото се отличаваха, колкото се отличават, да речем, Варна и София.

В последното десетилетие, което съвпада с възхода на *Фейсбук като основно средство за комуникация*, самата аз, по волята на лъкатушенията на съдбата, се превърнах в „българка в чужбина“. В конкретния мой случай това означава единствено и само, че местоположението ми в повече от 183 дни в годината е в чужбина и ползвам чужда здравно-осигурителна система. Никакви други промени, тъй като продължавам да работя за България. Онлайн. Българи около мен, колкото щещ, даже понякога повече от необходимото. Вече бих се учудила, ако на някакво място в чужбина не срещна българин, а не ако срещна. Преди години една българка в чужбина ми беше казала, че *когато на българин престане да му се яде неистово българско сирене, значи е свикнал с чужбина*. Преди това той мъкне в позволените и малко отгоре количества сирене от България.

Вече не е така – българско сирене продават навсякъде. Скоро видях в заведение в центъра на Виена в менюто да предлагат „шопска салата“. И купешка ракия се намира лесно. Единственият хранителен продукт, който все още пренасям от родината, е подправката джоджен. Българска телевизия гледам онлайн. Театрални постановки посещавам, когато съм в България, книги си купувам оттам, филмите са на разположение в нета. С приятелите общувам във Фейсбук и останалите начини за интернет разговори. *Родина и чужбина станаха едно ...* Дали ми е мъчно за родината? Не, защото тя присъства в живота ми по същия начин, по който би присъствала и ако физически се намирах в нея. Благодарение на техниката, естествено. Драматизмът на раздялата се стопи.

Където и да съм, като погледна нагоре, виждам „небе, по-нежно от коприна“. И да, това е моята родина, защото моята родина е светът. Чувствам се като вечен турист с корени в България, които обаче са толкова дълбоко проникнали и така жилави, че на каквото и далечно разстояние да се преместя, те ще се увиват, разтягат, но няма да се откъснат. Човек разполага с много малко време живот, за да го обвързва

само с 111 хиляди кв. км земя и само с небето над тях. И колкото повече километри обходи, толкова повече ще има какво да споделя с приятелите си от България – с онези, с които спи под едно небе.

A SKY FINER THAN SILK...

Zhanina Dragostinova

Sofia – Vienna

Abstract

The text presents a personal view of the sense of being a Bulgarian abroad in search of oneself and with a look at a “sky, softer than silk”.